10

DE SACELLO SIXTI V. PONT. MAX. IN EXQVILIIS AD PRÆSEPE DOMINI EXTRVCTO

HIERONYMI BADESII ROMANI

Carmen.

TRIBVS LIBRIS DISTINCTVM.

ROMAE
Ex Typographia Vaticana.
M. D. LXXXVIII.

CVM LICENTIA SVPERIORVM.

SANCTISSIMO PATRI
ET
D. N. SIXTO QVINTO
PONT. MAX.

HIERONYMVS BADESIVS ROMANVS
FELICITATEM.

QVAE multa, et præclara, B.ME P. ab ipſo ſtatim florentiſsimi tui Pontificatus initio, abs te hactenus, vix altero exacto anno, geſta ſunt, non minus fortiter et ſapienter, quàm ſplendide et magnifice: ea quidem, propter excelſi animi tui magnitudinem, et rerum ipſarum præſtantiam, cum omnium ſæculorum poſteritas merito admirabitur, tum omnium gentium linguæ, et litteræ iure optimo celebrabunt. Sacellum vero Exquilinum, aut verius templum, ad ſacrum Domini Præſepe, a te opere admirabili diuinitus extructum, tanto illuſtrius nominis tui memoriam ad æternitatem conſecrabit, quanto inter ceteras clariſsimas virtutes tuas, pietas, et religio magis eminet, atque elucet. Cuius ego templi pulchritudinem, et maieſtatem ſæpe cum admiratione conſiderans, tum præcipua qua-

dam erga beatiſsimam Dei genitricem deuotione inflammatus, auſus ſum, conſilio fortaſſe minus prudenti, ſed certe pio, cum tanti ædificij ſplendore tenuem, atque obſcuram induſtriæ meæ operam coniungere, et Sacellum Auguſtiſsimum tribus libris, heroico carmine, & poetico penicillo non tam deſcribere, quàm adumbrare. Hoc tibi, Pater Beatiſsime, quidquid eſt ingenij, aut laboris do, atque dico. Sentio me grandia humiliter, ampla demiſſe tractaſſe: ſed tuum eſt, Sixte Maxime, qui illius in terris vicem geris, qui non animum ex re, ſed rem ex animo æſtimare ſolet, munuſculi exiguitatem benignitatis tuæ abundantia ſubleuare. Ego certe præclare me collocaſſe arbitrabor ſtudium, & diligentiam meam, ſi & Sanctitati Tuæ non ingrata erunt, & viros ingenio, & dicendi facultate præſtantes, quibus & domus tua, & Vrbs ipſa omnium nationum altrix abundat, ad idem nobiliſsimum argumentum felicius explicandum aliquo modo excitabunt. Deus optimus, & illa ipſa, quam adeo colis, & veneraris, Dei mater, te, Pater Sanctiſſime, quamdiutiſsime ſeruet incolumem.

DE

DE SACELLO EXQVILINO
SIXTI QVINTI PONT. MAX.

LIBER PRIMVS.

QVIS nouus hic ignis dulci præcordia ſenſu
Pertentat? veniſq. ardens exæſtuat imis?
Neſcio quid magnum moueo, iuuat ire per altas
Exquilias, Chriſti infantis cunabula circum,
Summus vbi Paſtor SIXTVS, ſummuſq. ſacerdos
Excubat, et ſacro perfunctus munere, partus
Virginei ſecum meditans miracula voluit.
Tu mihi Sancte Puer cæleſtes ſuggere ſenſus:
Sit fas ore tuas terreno dicere laudes,
Et ſuperis intrare frequens plaudentibus antrum,
Antrum, quod pecudes dudum, nunc magna receptat
Numina, et Eoos vocat ad Præſepia Reges.
Hoc iubet ipſe Pater SIXTVS, cui ſidera ſacro
Das regere imperio, et gentes pietate tueri:
En tibi naſcenti ſtatuit venerabile templum,

Relli-

Relligionis opus magnæ, cui regia cæli
Dat plauſum, et ſupplex cunctus proſternitur orbis.

Pallentis medium cæli taciturna per axem
Sidereo comitante choro, ſe luna ferebat,
Cum Virgo ætherei magno dignata Parentis
B. Virgin. partus in præſepe Coniugio, ſancti nulla cum labe pudoris
Edidit in ſtabulo diuini gaudia fetus.
Exercitus Angelorũ. Huc ſe poſthabito aligerum demiſit Olympo
Haud numeranda cohors: aderant, qui verba Tonantis,
Et mandata ferunt, fidas demiſſa per aures,
Quiq. homines, vrbesq. regunt, quiq. intima cæli
Templa colunt, vultuq. Deum propiore tuentur.
Pars folijs decorant rimoſi culmina tecti,
Arbor vitæ Et cæſos nectunt vitali ex arbore ramos,
Gen. 2. Quam Pater Omnipotens, minitanti fulmina cælo
Cum iaceret, terrasq. alto miſceret aquarum
Diluuio, tantos merito ſeruauit in vſus.
Pars olea, et lauro, et bene olentibus integit herbis
Putre ſolum, et vario contextas flore coronas
Horrida ſuſpendunt ſtabuli laquearia circum.
Attollunt alij, iam cæli intenta ſuperbis

Orbi-

Orbibus aulæa, ignoto ſpectanda labore:
Mirum operis decus, et nullis imitabile textum.
Nam rerum Genitor diuino fecerat auro,
Et multa inſignes variauerat arte figuras:
Cum tenero nondum radiarent ſidera cælo.

Illic ardenti circumdatus vndique flamma
Ignеſcit rubus, æthereas furit ardor ad auras. *Rubus ardens incombuſtu Exo. 3.*
Illa videbatur rigidos abſumere vepres,
Et circumuolitans nemorum per frondea paſci:
Hic tamen innocuos eludit viuidus ignes.
At ſilua in media trepidanti pectore paſtor *Moyſes*
Prodigio attonitus tanto, defixa tenebat
Lumina, et oranti ſimilis, veniamq. precanti,
Non audet propius flagrantes viſere dumos:
Commotusq. graui mentem pietate, ſacriq.
Relligione loci, direpto nuda cothurno
Prima pedis primi veſtigia ponit in herba,
Tum parat alterius pauitans exoluere nexus.

Nec procul inde comis formoſa virentibus arbor
Infernos radice lacus, et vertice nubes
Tranſilit, et late frondentia brachia tendit,

Qua nitidum æquoreis Titan caput exerit vndis,
Et qua colla iugo flammantia soluit equorum:
Quam variæ circum, ramisq. sub omnibus auras
Demulcent cantu volucres, summumq. cacumen
Alarum longo certant euincere tractu,
Et virides inter gaudent colludere frondes:

statua, iā Nabuchodonosor vis in som s
Dan. 2.

Hic quoque, mirandum, ferit arduus astra Colossus,
Cui fuluo capita alta auro, nitidoq. lacerti
Pectoraq. argento fulgent, venterq. femurq.
Aere rubet, duroq. riget pars infima ferro.
Duratura diu tam firmo corpore moles,
Ni sua fictilibus regeret vestigia plantis,
Quam parte ex alia montis de vertice saxum
Sponte ruens, nulloq. vrgente, per ardua præceps
Percussis miseram pedibus, deiecit ab alto
Culmine: tum sonitum perterritus hausit Olympus,
Dissiluitq. tremens tanto sub pondere Tellus:
Illa solo postquam exitiali concidit ictu,
Strauit, et immensos infracto corpore campos
In cinerem, ac tenues ibat resoluta fauillas.
At lapis extincta referens de mole triumphum

Cre-

Creuerat in montem, cæloq. immobilis alto
Intulerat caput, ac totum compleuerat orbem.
Stant pauidæ circum turbæ, tremefactaq. gentis
Pectora, et insolito rerum discrimine mærent.
Obriguere alij, gelidusq. in viscera sanguis
Intima concessit, moribundaq. membra reliquit.

Lapis paruus in mõtem magnum excrescens Christi victoria

Talia conspicuæ referunt miracula vestes,
Queis maiora latent oculis non subdita nostris:
Plura tamen spectanda forent, sed cetera nondum
Cælicolum explicuere manus, quibus obtigit omnes
Exornare vias, aditusq. et compita circum.

At puer, æterno soboles æquæua parenti,
Cui mare, cui tellus, cælumq. et sidera parent,
Heu pecudes inter gelida sub nocte recumbit:
Heu paleas, fenumq. premit, suffultus iniquo
Paruula membra thoro, et molles aspergit ocellos,
Oraq. lacrymulis, teneros dum sæuit in artus
Frigoris aura nocens, et sensu mordet acerbo.

Deus infans in feno iacens

Inclyta quid Virgo tacita nunc mente reuoluit?
Quales virgineo versat sub pectore curas?
An cupit æthereo grates persoluere Patri?

Et magnum pueri numen veneratur Iesu?
Illius an ne animo tenerum persentit amorem?
Illa silet, tepidoq. humectat lumina fletu:
Tanta subit mentem pietas natiq. patrisq.
Ipse etiam cubito mentum subnixus Ioseph
Hæret, et aspectum miserans infantis, ab imo
Corde trahit varios inter suspiria sensus.

Angelorũ cantus. Cælicolæ interea lætos dant pectore cantus
Siue vt mortales moueant dulcedine cœtus,
Atque seni, castæq. ferant solatia matri:
Siue vt diuinos pueri testentur honores,
Insolitamq. velint superum quæ pectora complet
Carmine lætitiam terras vulgare per omnes.

Mundi & rerum omniũ creatio. Ille canit fidibus variarum exordia rerum,
Vt liquidum in magnos cælum concreuerit orbes,
Terraq. constiterit medio suspensa barathro,
Et nemora, et lætis permistas floribus herbas
Ediderit summi iussu genitoris in auras:
Vtq. recens primos terris ostenderit ignes
Phœbus, et obscuris lucem suffecerit astris:
Vt primum noctis lustrarit luna tenebras,

Astraq.

Aſtraq. ſint varios cælo ſortita meatus:
Vt Pater omnipotens, qui condidit omnia nutu,
In gentes tollentem iras, cæloq. minantem,
Vndique terrarum frænarit margine pontum.
Victrices alius geſtans in vertice lauros,
Et palmam dextra, iuuenes quem mille ſequuntur
Fulgentes oſtro iuuenes, ac tempora lætis
Frondibus ornati, cæleſtia bella canebat:
Quas victi pœnas dederint, quo turbine ab alta
Sint arce eiecti: contra quæ præmia claris
Soluerit æternus ſcelerum victoribus vltor.
Nam ſuperos inter quondam pulcherrimus omnes
Lucifer, inuidiæ ſtimulis agitatus iniquis,
Cæleſtisq. auidus regni, proprijq. decoris
Conſcius heu nimium, ſummo ſe opponere Regi
Infando eſt auſus bello, dum viribus olli
Se putat eſſe parem, ac tantos ſibi poſcit honores;
Tum decus aligerum Michael, fidiſſima cælo
Dextera, mente ferox, iuſtas exardet in iras,
Sacrilegum indignans facinus, ſeq. obuius offert
Auctori ſcelerum, cuncto ſpectante Senatu,

Lucifer et Ang lorum bellum cælo de ctio.

Ac tales fundit minitanti pectore voces:
Quem petis infelix? quo te furor impius vrget?
Tu ne Deo similis? cui nam te iura daturum
Sperasti demens? sceptrum immortale capesses?
Ipsa ne te cæli conclament atria regem?
Fas ne animo tantum de te tibi perfide fingis?
Te Deus omnipotens, qui numine terret Olympum,
Ac te perpetuæ donauit munere lucis;
Cui geris immani pollutum crimine bellum,
Michaelis victoria. Hinc procul ire iubet. Vix hæc effuderat ille,
Cum fracti cecidere animi, cecidere furores.
Nec mora cælicolæ, generosi militis instar,
Cui palmæ arrectas auget fiducia vires,
Vnanimes ipsumq. ducem, cuneosq. rebelles
Agmine circumstant denso, totoq. repente
Palantes agitant cælo, foribusq. reuulsis,
Limine deturbant patrio. Non obstitit vllus:
Non contra obniti: iuuenum non scuta prementum
Respicere est ausus dirum spirantia letum.
Exin præcipites rabidarumq. ora ferarum
Indutos, nebulas inter flammasq. sequaces

Vltrix

Vltrix horribili tellus excepit hiatu:
Commeritas illic ſcelerum per ſæcula pœnas
Inuiti ſoluent, nec erit ſpes vlla ſalutis.
Aliger aſt alius, comitum plaudente corona,
Ardua purpureis tranabat nubila pennis,
Spargebatq. modos magnum per inane canoros:
Et ſacro vt primum pueri ſuperaſtitit antro,
Humanos leni deflebat carmine caſus,
Et veterem antiqui labem referebat Adami.
Quem Pater aligerum, cum iam mare, ſidera, cælum,
Telluremq. ſuo ſtatuiſſet pondere, molli *Primi hominis creatio*
Finxerat argilla, et viridanti in ſede locarat
Mentis participem: longos vbi lætus in annos
Curarum expertem potuiſſet ducere vitam:
Ni ſacra diuini ſpreuiſſet iuſſa Parentis,
Dum nimium vxoris blando conceſſit amori.
Cui rex vmbrarum per florea rura vaganti *Dæmonis inſidiæ, quibus Heuã decepit.*
Vipeream indutus faciem, ſeſe impiger vltro
Obtulit, ac tali deceptam fraude fefellit:
Pomaq. mirantem grauibus pendentia ramis,
Nutantemq. diu tandem ſpe flectit inani,

Ac docet e vetito fetus decerpere ligno;
Quæ ſimul ac dextram folijs iniecit amatis,
Et pomum infelix auido vix ore momordit,
Coniugis heu mentem venturi neſcia caſus;
Impulit oblato cunctantem munere veſci.
Ille autem pomi latitans ſub cortice virus,
Aeternamq. hauſit breuia inter gaudia mortem;
Peccatum originale. Seq. ſuamq. graui maculauit crimine gentem.
Hæc illi ſacro poſtquam cecinere ſub antro
Et vacuum vario complerunt æthera cantu:
Nuncius ætheteæ Gabriel certiſſimus aulæ,
Egregius forma et nitido conſpectus in auro;
Qui ſacra detulerat cælo mandata parentis,
Virginis ad ſedem, roſeo ſic ore profatur:
Cetera tum pubes cœtu ſtipata frequenti
Conſtitit ora tenens dictis intenta loquentis.
Gabrielis oratio. Veniſti tandem cælo ſubuecta ſereno
Alma dies orbi tot iam expectata per annos,
Qua Rex cælicolum, et magni fabricator olympi
Iſa. 45. Optatum liquidis demiſit nubibus imbrem:
Atque hominum nullo tellus exercita cultu

Fudit

Fudit odorato diuinum germine florem. *Isa. 11.*
Iam vetus horrificos cæli inclementia vultus,
Et rabidos posuit diffusa luce furores,
Nec iam fulminibus trepidantes territat vrbes.
O fortunatam, si talia munera norit,
Humanam gentem, summi quam chara parentis
Funere progenies vltro moritura cruento
Dæmonis eripiet manibus, proprioq. piabit
Sanguine, et innocuam radiantibus inferet astris.
Vos o Pastorum felicibus orta sub annis
Agmina, quæ comitum iussis accita meorum
Posthabitis gregibus, sanctum properastis ad antrum:
Incassum rapidas ferri mea dicta per auras
Ne sinite, ad seros olim ventura nepotes.
Hic dudum in miseras lucis qui prodijt oras, *Christus infans verus Deus.*
Aspera qui gelidæ persentit frigora noctis,
Et crebris gemitum singultibus interrumpit:
Hic puer, hic est, quem vatum monumenta piorum,
Et summo toties delapsa oracula cælo
Promisere, sacris regeret qui legibus orbem,
Ac turpes aras, sceleratаq. templa, deosq.

Per-

Perderet infames, ſtygiosq. aboleret honores.
Hic ille eſt, magnas rerum qui torquet habenas,
Et ſuperos, hominesq. creat, pluuiasq. niuesq.
Demittit cælo, et viridi nemora omnia fronde,
Immenſosq. nouo conueſtit gramine campos:
Irrigat et liquidis ſitientes fontibus herbas,
Lætaq. diffundit varios per prata colores.
Hic ſoli ac lunæ, cunctis hic imperat aſtris;
Immanesq. poli ſpatijs ingentibus orbes
Æterno ciet imperio, diuerſaq. motu
Tempora conſtituit nullo mutabilis æuo:
Et ſtellis aptam fulgentibus incolit arcem,
Aligerum glomeratæ acies, cui mille miniſtrant;
Cæleſtumq. hilarat præſenti pectora vultu,
Atque animis ſe ſe inſinuat, penitusq. latentes
Colluſtrat ſenſus, tenebras, curasq. reſoluit,
Mortalesq. hebetat manifeſto numine viſus.
Hic quondam aſſueuit iaculari fulmine montes,
Plaga Ægypti. Et rapido trepidas inuoluere turbine terras.
Exo. 10. Hic nimbo denſisq. diem commiſcuit vmbris,
Exo. 7. Cunctaq. in obſcenum conuertit ſtagna cruorem,

Ac

Ac diro extinxit vindex tot millia ferro *Exo.11*
Corpora natorum ſcelus ob crudele Tyranni,
Et Pharias equitum turmas, currusq. rotasq. *Exo.1.*
Armaq. miſta viris ſtrepitantibus obruit vndis;
Hic quoque perpetuis vrget ſcelera omnia pœnis,
Et claros virtute viros cæleſtibus auget
Muneribus, cæliq. alacres in ſede reponit.
At nunc mortales, ſine viribus induit artus,
Acceſſitq. humiles, humili ſub imagine, ſedes,
Nec proprium paruo contectum corpore Numen
Apparere ſinit, mortem ne terreat atram;
Dum cupit ob noxas hominum deponere vitam.
Tantum primæui ſobolem dilexit Adami.

Salue magne Puer magni veneranda parentis
Progenies, quæ cuncta regis, cui ſeruit olympus,
Subijciturq. tremens nutanti vertice mundus:
Deſine frigidulis gelidas vagitibus auras
Implere, et fletu mortalia flectere corda.
Ferreus ah nimium, qui te cum viderit, imo
Non gemat ille animo, lacrymis effuſus obortis.
Te veniente, redit pietas, veſtumq. fidesq.

Septaq. virginibus terras pax alma reuiſit,
Felices terras, ſolioq. reſedit auito,
Cui placido delapſa polo comes aſtitit vltro
Iuſtitia, et priſco gaudet iam reddita Regno,
ſtitia, et x oſcu- a ſunt. Ambæ oſtro inſignes, euinctæ frondibus ambæ
48. Dulcia libarunt læto ſimul oſcula vultu,
Et ſtabili fidas iunxerunt fœdere dextras.
At tua cum teneros ætas euaſerit annos,
Et crucis optata defunctus morte, ſacrati
Corporis attactu lignum ferale beabis,
Aſtraq. nota petes, magno præeunte triumpho;
Idolola- ia extin ta. Sacrorum ſinet infandos gens impia ritus,
Atque atris vigilem eripiet penetralibus ignem,
Nec redimita geret funeſtis cornua ſertis
Victima ſanguineos inter mactanda miniſtros,
Aut moriens tabo crudeles imbuet aras,
Nec ſimulacra deûm collapſis obruta templis,
Feta dolis reddent adytis reſponſa recluſis;
Nec falſa illudent pauidas formidine mentes.
En turbata fremunt iam nunc Ægyptia regna,
Aruaq. cæruleus fluuio, quæ lambit Araxes.

Et

Et Phrygiæ, Illyricæq. vrbes, et Caspia tellus,
Impiaq. infandi sacraria dæmonis horrent.
Iamq. tuum Oceani senserunt littora nomen,
Vltima, et auroræ populi, Nomadesq. Syriq.
Medorumq. Arabumq. genus, mollesq. Sabæi.
Mox aderunt reges extrema orientis ab ora, *Tres Magi reges.*
Sideris aspectu moniti, pia dona ferentes;
Namque olim audierant veterum sermone parentum
Cum noua purpureo primum fulgeret olympo
Stella, procul, noctisq. atras depelleret vmbras,
Atque ipsum insolito superaret lumine solem:
Æthere delapsum terris tunc affore Regem,
Quo regnante, pias seruarent sæcula leges,
Et rerum genitor merito potiretur honore.
Quid moror? et cunctas memorem longo ordine gentes?
Iam te Roma colit superis gratissima sedes, *ROMA*
Quæ partu heroum felix, subnixaq. septem
Arcibus insurgit, summo velut æmula cælo,
Et magno premit imperio terrasq. fretumq.
Ille etenim picto fulgens Augustus in ostro, *Augustus*
Aurea qui domitum victor dat iura per orbem,

Virgineis vbi te puerum conspexit in vlnis

Æthera per sudum manifesto lumine ferri

Talibus imposuit Capitoli in vertice supplex

ra cæli. Auspicijs aram, et sacros tibi soluit honores.

Quin etiam clari flauas prope Tibridis vndas,

Insignis pietate domus, pro munere miles

ons olei. Quam tenet emeritus, bibulum saliente per æquor

Huc illuc oleo, visu mirabile, fluxit.

Ingens prodigium: dabitur Romane quod olim

Tot sacri haud dubio cecinerunt carmine vates,

Romano-um pie-us et re-gio. Te fore, qui positis armis, fastuq. superbo,

Fallacesq. deum effigies, moresq. nefandos

Exosus, vera populos pietate foueres.

Quæ tua tunc virtus? quæ relligionis imago?

Quis rerum status? et castis quæ munera templis?

Ipsa renascentem gaudens mirabitur Vrbem

Roma suam, et superis melior noua templa sacrabit,

Et puerum, matremq. simul, magnumq. parentem

Ante pias vltro lacrymans venerabitur aris;

Hoc etiam tanto specus admirabile partu,

Immensum per iter studio petet excita miro,

Et

Et calidum ex oculis fundet miſerantibus imbrem,
Crebraq. ſupplicitor ſacræ dabit oſcula terræ;
Has autem paleas, atque hæc præſepia ſecum
Auferet, et ſummo venerans in monte locabit, *Transl tio Præ pis in bem R mam.*
(Exquilias olim veteres dixere Quirites)
Rex vbi Romanus pacem, ſeu bella pararet,
Iura dabat populo Tullus, legesq. ferebat; *Tullus Hoſtilis*
Et nunc femineos vteri Lucina labores
Audire ac ter opem oranti dare credita matri,
Horrendo colitur luco: ſic finxit auorum *Lucus L cina.*
Cæca ſuperſtitio ad miſeros deducta nepotes.
Hic tu rite locum templo ſanctiſſima Virgo
Optabis, totam ſpectes quo comminus vrbem *Templu S. Mari ad niues*
Orantum auditura preces, finemq. nefandis
Allatura malis, namque æthere lapſa ſilenti;
Dum placidos carpunt mortalia pectora ſomnos;
Egregium virtute ſenem, claraq. Quiritum *Io. Patri tius Romanus.*
Nobilitate grauem, terris, opibusq. potentem,
Qui tibi ſe totum, ac tantas deuouerit vltro
Diuitias, heredis inops, miſerata monebis,
Huius vt in celſo montis tibi vertice ſedem

Extruat, ac tacito cum ſol affulſerit orbi,
Aduolet huc, cuncto Patrum comitante Senatu;
Niuis æſtiua miraculum.
Æquoris et quantum tegeret demiſſa polo nix;
Tantum delubri moles complexa, ſub auras
Erigeret ſeſe, et ſtellis propiora teneret
Mane Heros, ſanctusq. Pater, duplexq. Senatus,
Exquilias venient, miſtum fluet vndique vulgus,
Et proprijs cernes conuulſam ſedibus vrbem,
Huc ruere, ac totum concurſu feruere montem.
Quos plauſus pia turba dabit? quo pectore laudes
Concinet illa tuas? ſtudio quo geſtiet ipſas
Attrectare niues alieno tempore lapſas,
Syrius in terras cælo cum perfurit ardor?
Fundatio templi S. Mariæ ad niues.
Tum latas longo ſignabunt limite foſſas
Et ſacra, te ſtimulante, citi fundamina ponent;
Nec mora longa ingens conſurget ad æthera templum.
B. Virgin. imago miraculis clara.
Hic tua prodigijs horrens ſtatuetur imago,
Quæ, cum dira lues, et letifer ingruet annus,
B. Virgo Romã peſtilitate liberauit.
Romanam horribili ſoluet formidine gentem,
Quam leto eripiet lacrymis perculſa precantum,
Et pompa ingenti funeſtam ducta per vrbem.

Hic

Hic quoque parua tui populus cunabula nati
Afficiet donis pulchro composta sacello;
Ingentem quorum assidue celebrabit honorem,
Donec cæruleo demissus ab æthere Pastor,
Pastor, Io, nimium felix, diuinitus ingens
Imperium accipiat; totum quo temperet orbem,
Et magnos cæli valeat recludere postes.
Maximus ingenio, et præstanti pectore SIXTVS,
Imperio cuius rerum vis nulla resistet.
Ille tuam egregio decorabit munere sedem
O Virgo, qua non erit altera pulchrior vsquam.
Sic manibus suscepta tuis benefacta rependet,
(Qua terrena tenus diuinis munera donis
Respondere queunt, studiumq. animusq. ferentis)
Namque nouo, insigni fretus pietate, vetustum
Augebit templum templo; quo funditus omne
Transferat antiqua conuulsum sede sacellum;
Quod sobolis veneranda tuæ præsepia condet.

O pietas virtusq. viri, spectandaq. magnis
Relligio rebus; vos ô cælestia mecum
Pectora purpureos vulgo diffundite flores;

Præsepe Domini.

SIXTVS Dei promissu mundo datus.

SIXTI gratitudo erga Beatam Virginem.

SIXTI egregiæ virtutes.

Et

Et magnum venturi extollite ad æthera nomen.
Non alio tantum gaudebit Principe tellus,
Nec tam felices vnquam admirabitur annos.
[S]IXTI [v]enerans [o]s aspe[ct]u. Iam videor coram diuinos cernere vultus,
Et capitis decus egregium, pressamq. coruscis
Caniciem sanctam gemmis, auroq. nitentem.
Salue magne Pater, totus cui seruiet orbis,
Et subdet rigidos humana potentia fasces.
Te metuent scelera, et fractis audacia telis,
[S]IXTVS [s]celerum [v]index. Te prædæ sceleratus amor, te sparsa recenti
Cæde manus, trepidoq. furor tremet abditus antro,
Ceu cum magnanimus, nemora inter opaca cruento
Infremit ore leo: stabulis tremefacta relictis
Horrescunt, nequeuntq. feros animalia visus,
Aspectumq. trucem, et fremitus perferre minaces;
Dulcia tunc referes florentibus otia terris;
Romuleamq. sacris compones legibus Vrbem,
Vnde aliæ accipiant cælestia munera gentes.
Iamq. age rumpe moras, cupidoq. illabere mundo,
Nascere iam tandem; et summi cape sancta Parentis
Sceptra manu, et cunctas perfer pia iura per vrbes,

Egre-

Egregiusq. animi, ſubito molire, quod optas,
Huic Puero templum, quo non auguſtius vllum.
O quoties illic iuxta hæc præſepia ſupplex *SIXTI preces ad præſepe.*
Perpetuam populis pacem, certumq. ſalutis
Acceptæ ſtudium, et veræ pietatis amorem
Expoſces precibus? referes quæcumque rogabis,
Nec magnus tua vota Puer ſinet irrita ferri.
Cumq. dies aderit cæli reuoluta per orbes,
Qua tener hic Infans caſta ſe Virginis aluo
Extulit, ac dio compleuit lumine mundum,
Aurea dum tacito labuntur ſidera cælo,
Inſomnis celſa medium te ſede locabis; *SIXTI excubiæ ad præſepe.*
Purpureo Patrum circumſpectante Senatu.
At chorus interea vario diſcrimine vocum
Myſtica rite canet ſacrati carmina vatis, *Pſalmi Dauidis*
Quæ cecinit quondam diuini numinis hauſtu,
Virginei partus meritas referentia laudes;
Tunc lacrymis vigiles oculos, faciemq. rigabis,
Intentam circumuoluens per ſingula mentem,
Et Puerum Matremq. pio miſeratus amore;
Mox rem diuinam, ſacris de more paratis, *SIXTVS ad præſepe ſacrificans.*

Tu niuea perages indutus veste sacerdos,
Tuq. aris pia dona dabis: vapor ibit ad auras
Thureus, et late diuinum sparget odorem.
Incensum facibus templum, flammisq. refulgens
Vndique, sidereum radijs imitabitur orbem,
Atque oculos animosq. trahet populiq. patrumq.
Et varia mentes hilarabit imagine rerum,
Pars aræ impositum sacræ mirabitur aurum,
Et clari artificum studijs, auroq. micantis,
Æmula cælicolum domibus fastigia templi,
Et spatijs contra paribus digesta per æquor
Marmora marmoreum, œbalijs onerata columnis,
Insignesq. notis lapides, maculisq. superbos,
Conceptam penitus longe diffundere lucem
Ardentesq. faces, vultusq. referre tuentum.
Cetera mirantum stupefacto pectora corde,
Hærebunt miro picturæ capta decore,
Et varijs pascent oculos, animumq. figuris.

-empli a ixto con liti pul- hritudo & maie- tas.

DE SACELLO EXQVILINO

SIXTI V. PONT. MAX.

LIBER SECVNDVS.

TALIA veridico iuuenis dum funderet ore
Excipit exultans animo longæuus Ioſeph :
Dic age, dic Gabriel , ſuperæ decus inclyte pubis ,
Quæ fore ſub claro memoras ſpectacula templo ?
Quam rerum ſeriem ? puras quæ dona per aras ?
Quæ ſacra ? quas pompas ? nullus mihi gratior vmquam
Nuncius , aut dictis æque felicibus aures
Attigit , aut tanta mentem dulcedine mouit :
Perge precor , cunctasq. ſuo res ordine pande :
En ſonitum liquidi fontes , nemora omnia murmur ,
Et vaga præcipites tenuerunt flumina curſus ;
Omnibus vna quies , et mira ſilentia terris :
Ipſe ſuos audire Puer lætatur honores :
Nam ſimul ac dulci ſoluiſti carmine linguam ;
Frigoris oblitus , lacrymas , gemitusq. repreſſit .

Ioſep accurat us temp deſcribi ſtulat .

 Dixe-

Dixerat hæc ſenior; contra ſic reddidit Ales:

empli ...tilior ſcriptio Non equidem excelſi valeam miracula templi
Omnia tam paruo complecti temporis orbe:
Illa tamen referam breuiter, quæ cetera longe
Exuperant, animosq. magis memorata mouebunt.

...hriſti ge...alogia, ...i templo ...picta. ...atth. 1. Illic antiquo Solymùm de ſanguine Reges
Heroasq. Ducesq. omnes longo ordine circum
Viuo ſpirantes vultu ſpectare licebit,
Vnde tuum, Pueriq. genus, caſtæq. Parentis
Ars tantum poterit veros imitata colores,
Auſaq. naturæ mirandum æquare laborem.
Namque illic aderit longo venerabilis æuo

...BRA...M. ...en. 22. Hebræum genitor Tyrio ſuccinctus amictu,
Atque acer ſtrictum inſurgens Abramus in enſem,
Quem iuxta iuuenis, pedibus, manibusq. bidentum
In morem vinctus, triſti mactandus in ara,
Et propria ſtabit ſparſurus cæde fauillas,
Numinis imperio: talem imperterritus vltro
Ille necem, vt noſti, conſtanti mente tuliſſet,
Et patrio pariter cecidiſſet ſaucius ictu,
Ni celer e cælo reuocaſſet voce parentem,

Et

Et capiti inſtantem tenuiſſet nuncius enſem:
Tantum ſiderei potuerunt iuſſa Tonantis.
Hinc ſenior ſuperas oculos conuertet in auras,
Aſtraq. ſuſpiciet nitido radiantia cælo,
Conſcia tanti animi, et propriæ prænuncia gentis.

Poſt, natus tanto dignus genitore ſequetur,
Inclytus ob ſacrum, quem rite ſubiuerat, enſem, ISAAC Gen. 24
Oblatamq. animam, ſi numina forte tuliſſent,
Iſacius pulchram qualis cum duxerat olim
Vxorem, grauidasq. manu prætendet ariſtas.
Nec deerit rubris aries interlita guttis
Vellera; et hirſutis horrentia cornua dumis
Oſtentans; calido rigidos qui ſanguine cultros
Aſperſit patris, chari pro funere nati.

Tu quoque tot reges inter ſpectabere Paſtor, IACO
Auſus cum ſuperis validos ſine more lacertos
Conſerere, ac totam pugna cõnſumere noctem: Lucta Iacob cũ Angelo.
Teſtis noctiuago tacitum quæ conterit axe Gen. 3
Luna polum, pulſisq. rubens aurora tenebris,
Contractumq. femur, neruo cedente prementis Iacob claudus
Aligeri manibus; ſummi haud ſine numine regis. Gen. 3

Tu

Tu tamen e tanto referens certamine laudem
Æternumq. decus, meritum, & memorabile nomen
Ante alios rerum et pecoris ditissimus omnes
Felicem senior potuisti degere vitam;

ransmi- ratio Ia ob in Æ- yptum. ien.46.

Ac ducente Deo, cuncta cum gente tuorum
Externum populum, atque alienos quærere campos,

OSEPH

Niliacasq. habitare domos, vbi filius olim
Ille tuus, regisq. vices, munusq. gerebat,

oseph to- ius regni Egypti uberna- or. Gen.41.

Tot magnos inter tanto dignatus honore
Imperij proceres, Phario quòd visa tyranno
In somnis, rerum interpres, arcana retexit,
Quem toties vdo flebas miserabilis ore;
Nam fraterna manus, furijs incensa, nefando

oseph ve undatus fratri- us. Gen. 37.

Vendiderat pretio innocuum, et nil tale merentem;
Tunc atro pecudis fœdauit sanguine vestem
Illius, ac ficta mendax te cæde fefellit.

IESSE

Haud procul hinc aberit præstanti corpore Iesseus
Annoso innixus trunco, tener vnde sub auras

Virga esse. Isa. 11.

Surculus exibit fundens e vertice florem
Purpureum, ætherco circum quem plurimus auro
Errabit decor, et multo cum lumine fulgor;

Puni-

Puniceamq. comam placide leuis aura mouebit,
Et folij inſolitum ſuaue ſpirantis odorem
Ad conuexa feret nitidi laquearia templi.
Hoc tu ſanĉte Puer quondam ſub flore latebas, Flos vi ga radic Ieſſe.Ch ſti figur
Cum nondum e caſta ſumpſiſſes Virgine corpus,
Qui ſuperas quidquid tellus fert Dædala florum,
Et quoſcumque ſuis infundit rebus odores:
At nunc tam pulchro rapies ſimul omnia vultu,
Cordaq. ſuccendes cæleſtibus intima flammis:
Iamq. omnes ſtudio ingenti matresq. viriq. Martyr Chriſti.
Longæuiq. ſenes, pueri, caſtæq. puellæ,
Haud metuent rigidam per dira incendia mortem
Oppetere, et proprio reſtinguere ſanguine flammas,
Per mediosq. ruent animis ardentibus enſes:
Et maris audebunt rabidas procurrere in vndas,
Membraq. præduris vltro laceranda ferarum.
Dentibus obijcere, vt diuinos inter odores,
Perpetuam tecum valeant producere vitam,
Et redimire tuis victricia tempora ſertis.

Hic etiam aurata fulgens in veſte Dauides DAVI
Mortales neruis continget dulcibus aures

Dixe-

Cælestemq. animis cantu inspirabit amorem,
David, pastor, et insignis forma. Reg. 16. Quo dum Bethlemias valles, collesq. tenebat
Fecundi pecoris custos, pulcherq. iuuenta,
Auratumq. gerens rosea ceruice capillum;
David lyra cantu liberabat Saulem regem a dæmone. Reg. 16. Vmbriferos olim saltus, et saxa trahebat,
Ac diro Hebræum soluebat dæmone regem.
Quantam hic virtutem puerili in pectore gessit,
David adhuc puer, vrsos et leones interficiebat. Reg. 17. Et se se ad cælum quàm fortibus extulit ausis?
Horribiles quoties vrsos, rabidosq. leones
Feruidus inuasit, dextraq. oppressit inermi?
Illi nequidquam gemitu caua saxa replebant,
Et pueri molles prensabant vnguibus artus;
Quin etiam nondum teneris excesserat annis,
Goliath. Reg. 17. Cum telo fretus nullo, ferroue gigantem
Aspectu horrendum, et vasta se mole ferentem,
Pugna & victoria Dauidis de Goliath. Reg. 17. Gestantemq. ingens immani cuspide robur,
Atque animo temere iactantem multa tumenti;
Numen in arma vocans, letalis turbine fundæ
Perculit, et campo exanimem prostrauit aperto.
Trophæu, ac triumphus Dauidis de Goliath. Reg. 17. Tum magno ipsius, victor, caput ense superbum
Abscidit, ac suspensa ferens immania quercu

Arma

Arma ferumq. ensem, capitisq. immobile pondus
Insolito meruit decus immortale triumpho.
Proximus huic pulchro Salomon se corpore tollet SALOMON Reg. 3
Insignis facie, & claro spectabilis ostro,
Discere cui licuit cunctas diuinitus artes Sapien Salomo
Naturæ, et causas rerum penetrare latentes, Reg. 4
Bellorum procul a curis, quibus inclyta regum
Pectora torquentur: regni nam sceptra tenentem
Aurea, per populos placido pax alma fouebat Salomo rex pacus.
Imperio, comitum cœtu stipata suarum, Reg. 4
Externosq. illi iungebat fœdere reges.
Aurea tunc vere tenuerunt sæcula terras,
Et solymas castis ornabat moribus vrbes,
Firmabatq. suo sacratas numine leges
Iustitia, atque hominum vinclis fera corda premebat.
Tunc primum Pater omnipotens tibi condere sedem
In terris placuit, facilesq. precantibus aures
Dedere, et humanos propius cognoscere casus.
Ille tuis etenim monitis, iussisq. superbum
Extruxit templum, et supplex tibi rite sacrauit, Templi Salomo.
Cui solidas niueo posuit pro marmore gemmas, Reg. 6

Auratasq. trabes, geminasq. ex ære columnas
Ingentes, adytisq. ſacram in penetralibus aram
Auro perfectam claro, quo tecta micabat
Interior templi facies, circumq. ſupraq.:
Aureus aduerſo paries radiabat ab auro,
Ac totum miro ſpargebat lumine templum,
Hic reſponſa dabat miſeris præſentia rebus,
Ipſe Deus, curisq. animos, mentesq. leuabat.

Cetera quid memorem Solymorum nomina regum?
Factaq. iampridem ſacris concredita chartis?
Me rapit ille opifex rerum, qui ſumma tenebit
Culmina delubri, et propria ſe luce recondet:
Dei maieſtas in ſūmo templi culmine. Qualis in immenſo gradiens ſpatiatur olympo
Lucentesq. premit, ſuperis mirantibus, orbes,
Atque humiles fixo deſpectat lumine terras,
Et ſpargit manibus cæleſtia munera plenis;
Illinc Auguſtam complebit numine ſedem,
Templi fornix in cæli effigiem conformatus. Quam cælo ſimilem faciet, magnoq. fouebit
Deſuper infuſus gremio. Noua regia tantum,
Atque oblata ſibi a SIXTO pia dona placebunt.

Aſt in ſublimi, o ſenior, teſtudine templi

Cernes

Cernes multiplici ſuperos diſcrimine ciues
Diſpoſitos circum, veluti ſtant æthere in alto *Ordi Angeli*
Diuino coram vultu, tam veſte, locisq.
Munere quàm varios: meritas pars carmine laudes
Infantis Chriſti referet, pars fila mouebit
Diſparibus ſociata modis, animosq. ſonoro
Attonitos reddet cantu; pars lilia fundet,
Purpureis commiſta roſis, caſiasq. crocumq.
Cetera tum pubes prono venerabitur ore
Depreſſum ſacra penitus tellure ſacellum;
Hæc ſancto veneranda ſinu cunabula ſeruans,
Quod tu SIXTE Pater virtute ingentior aſtris,
Et rebus merito magnis oriture gerendis;
Diuino Pueri mentem ſuccenſus amore, *Tranſl tio vetu ſacelli.*
Vndique contextum trabibus ferroq. reuinctum,
Mirandum viſu, ne parte fatiſceret vlla,
Viribus auulſum validis, imoq. repente
Sublatum fundo facili deſcendere lapſu
Iuſſeris, et medio penitus ſuccedere templo.
Illud ab extremo properantes littore gentes *Concu ſus omn gentiur ad praj pe.*
Certatim inuiſent, patrias nec linquere terras,

 Nec

Nec cæli, pelagiq. minas, longumq. viarum,
Succensæ hoc studio, metuent tolerare laborem.
Quin vbi Romuleos dabitur conscendere colles,
Celsaq. prospicere optati fastigia templi,
Ac super obducto liuentia culmina plumbo,
Et sanctæ sacra signa crucis radiantia longe,
Montibus aerijs, et sidere fulta micanti:
Immensam tollent vocem, lætoq. frequentes
Ore salutabunt montesq. astrumq. crucemq.
Æquatamq. polo sublimi vertice sedem.
At cum prima ferent claras vestigia propter
Exquilias, alacresq. nouam propioribus ædem
Suspicient oculis; tellurem montis amati,
Tellurem sanctam haud pedibus calcare profanis,
Nec sacrum audebunt plantis contingere limen,
Submissæq. solum genibus, templumq. subibunt;
Et simul ante aram passis per colla capillis
Prosternent sese, et labris sacra marmora lambent;
Tum Matris Pueriq. iacentis imagine captæ
Indignamq. pio miserantes pectore sortem,
Et quos ob noxas hominum feret ille labores;

rux su-
·a mon-
s, & si-
is, Sixti
signa.

ligio ac
ueretia
ntium
ga Ex-
ilinum
cellum.

ngula-
s pietas
deuotio
ntium
antium
' præse-

Corde

Corde dabunt gemitus, et pugnis pectora tundent,
Poſcentes precibus pacem, veniamq. petentes.
Plurimus interea ex oculis rorantibus humor
Defluet, ac tepido perfundet flumine templum.
 Quæ nunc, o Virgo, ſurgit tibi corde voluptas?
Et noua ſuſpenſam permulcent gaudia mentem?
An templi ornatum, ac tantos miraris honores,
Et Pueri decora alta tui? an tibi præſcia mens eſt
Tantarum in ſerie rerum, monumenta pudoris,
Virtutisq. tuæ; proprio te lumine circum
Didita viſuram egregius quæ plurima pictor *Myſt. B.Vir. depict.*
Efficiet, meritumq. manu decus addet, et auro?
 Namque videbis vti cæleſtes magna per auras
Nuncius attulerim ſummi tibi iuſſa Parentis, *Ann. ciatio Virgi. Luce*
Qui tua diuino compleuit viſcera fetu:
Talem te Virgo radianti in lumine finget
Nobilis arte manus, qualem decorauerat ipſe
Omnipotens genitor, cælo cum iuſſit ab alto
Me ſedes penetrare tuas; quo tempore diuos
Vt vidi vultus (fateor) ſtupefactus inhæſi.
Tantum Virgineo ſpirans decus ore nitebat.

Hinc

Hinc etiam læto consurgent vertice colles,
Qua sacra fecisti teneris vestigia plantis,
Matris visendæ studio, cui nulla fuisset
atio r. ad beth Suscepta ex vtero soboles melioribus annis;
1. Tum vero inualidos ætas cum serior artus
Iam premeret, veteri meruit coniuncta marito
Concipere annosa puerum diuinitus aluo,
oan- apt. Mortales inter magnum pietate futurum:
1. Nam deserta petet, primis exosus ab annis
Humanos cœtus, tenui ne crimine vitam
Inficiat, claroq. animum disiungat olympo.
Non ille assyrio procedet murice fulgens,
Nec lautas epulis mensas onerabit opimis;
Omnia despiciet; lætæ non dulcia vitis
Munera, non auido mites bibet ore liquores:
Sed cælo intentus, saxosisq. abditus antris,
Induet hirsutis horrentia tegmina setis,
Immissamq. geret barbam, impexumq. capillum.
Olli perpetuo facilem siluestria victum
Mella dabunt, raucoq. cadens de rupe susurro
Detrahet vnda sitim. Felix cui fas erit vni,

Cæru-

Cæruleum vitrei quondam Iordanis ad amnem *Christi ptismu. Marci*
Spargere fonte tui corpus venerabile Nati.
Tum ſacer attonitis fluuius mirabitur vndis,
Et Genitor nitido demittet ab æthere vocem
Ingentem, tonitruq. polum terramq. ciebit.
Deſuper interea, vibrati fulguris inſtar,
Candida decurret, nimbo comitante, columba;
Ter totam ſancti luſtrabit fluminis oram,
Ter crines circum roſeos volitabit IESV;
Mox alis nitens, diuino in vertice ſiſtet,
Et flammis cælum, et felices veſtiet vndas.
Parte alia placido excipiet lætiſſima vultu
Amplexus matrona tuos: oculisq. tepentes *Congr ſus B.V cum E ſabeth. Lucæ*
Excutiet lacrymas, animo exultante, voluptas;
Tuq. iubar geminum iactare videberis alto
Vertice, plena Deo, et mortali Virgine maior:
Aſt anus aſpectum, et vocem admirata loquentis,
Attonitæ ſimilis, dextram complexa, manebit,
Atque tuis canum radijs accenſa capillum,
Immenſum totis ſparget laquearibus ignem;
Non ſecus ac multo nubes circumdata ſole,

Vndique inardeſcit, liquidasq. per ætheris auras
Explicat ingentes alieno lumine flammas:
Ipſa repercuſſam conuoluent ardua lucem
Atria, cælicolum ſedes imitata flagrantes.
Hic quoque te ſenior populus cum Virgine cernet
Ioſeph m Vir- ne proſi tur. ucę 2. Ciuibus immiſtum propriæ ad tabularia gentis
Siſtere, maioresq. tuos, nomenq. daturum
Cæſaris imperio, totum qui iuſſerat orbem
Deſcribi, longo populis dum tempore victis
Inclyta Romanas coleret victoria turres,
ax Au- ſti. Et pax purpureos oleis euincta capillos,
Quadriugoq. ſedens curru, flammasq. cruentis
Intentans armis, placidas inuiſeret vrbes.
II V. pulchrũ Hinc ſeſe clari moles miranda ſepulchri
Eriget, et varios lapidum oſtentabit honores,
Gemmarumq. decus, nitidis innixa columnis,
Quæ ſaxo aſſurgent virides imitante ſmaragdos.
Hic, tu SIXTE, PII, ſacrum qui geſſerit orbis,
'II V. atua. Et cæli imperium, pario de marmore ſignum,
IXTI ratitudo rga Piũ Quintum Muneris accepti memor, immortale locabis,
Oſſaq. ſancta ſimul, longo delata per vrbem

Agmi-

Agmine flammarum, magnoq. imposta feretro:
Hic pietate potens armis, votisq. rebelles
Christe tuos, proprij regnum discindere Regis,
Sacrilegasq. manus hastis onerare nefandis
Haud veritos; belliq. ducem per tela furentem
Perfida, prosternet, viuisq. cadauera fundet
Corporibus congesta super; namque impia campis
Agmina bellantum, strictos glomerata per enses,
Cælicolum validis occumbent obruta telis.
Tunc saltus, alpesq. trement, magnusq. Garumna
Terribilem belli strepitum, tormentaq. flammis,
Horriferoq. tremenda sono, reboantia longe
Audiet, et madidum trepido caput exeret amne,
Et stragis procul horrendæ spectabit aceruos,
Aruaq. Pictonum multo fœdata cruore.
Tum lætos cælo conuertet Gallia vultus,
Iam sese agnoscens, proprio iam reddita Regi
Auxilijs, precibusq. Pij, qui nomine terras
Immensosq. maris tractus, cælumq. replebit.
Idem etiam superis fidens, victricibus, ante
Quàm lucem abrumpat, decorabit Echinadas armis:

PII victor de har cis in lia, m auxil bus co et pre ad D effusis.

II V. ictoria Turcis Cum pelagi tumidos Turcarum ſanguine fluctus
Miſcuerit, claſſemq. mari ſubmerſerit atro,
Hoſtibus extinctis vacuam; claroq. triumpho
Soluerit ancipiti pauidas formidine gentes,
Solus hic immenſum ferri ſuper æthera plauſu
Præclarus duplici poterit certamine victor.
fortia co nes S. Flo . & M. Ant. Colu nna. Cernere iam videor geminas referentia pugnas
Marmora, victoresq. duces, captiuaq. gentis
Agmina barbaricæ, ratibusq. erepta potenti
Roſtra inimica manu, pulchro decora addita buſto.
IXTI . ſtatua & rerum ib ipſo ge larũ mo umenta. At contra ornatu, ſpecieq. ſimillima moles
Altera conſurget, totidem ſuffulta columnis
Et paribus radians gemmis, operisq. labore.
Nec minus hic omnis magni mirabitur ætas
Marmoream Sixti effigiem, monumentaq. rerum,
Quas geret ante alios Princeps iuſtiſſimus omnes,
SIXTI ſempiterna fama, & gloria. Qui ſacris vmquam frænarint legibus orbem.
Illius humanis hærebit gloria ſemper
Mentibus, atque ingens factorum fama manebit;
Dum ſtabit medio tellus immobilis Orbe
Claraq. conſuetos torquebunt ſidera curſus.

DE

DE SACELLO EXQVILINO
SIXTI V. PONT. MAX.

LIBER TERTIVS.

PRÆTEREA nitidi primo sub fornice templi,
Se tollet geminum dextra; leuaq. sacellum.
Hoc referet nomen, varijsq. notata figuris *S. Hie nymi cellum*
Illyrici pia facta senis, qui commoda vitæ,
Terrenas et opes, curasq. perosus inanes;
Hæc prope perpetuam statuet præsepia sedem,
Infantisq. humilem secum meditabitur ortum,
Ad multam consueta trahens ieiunia noctem.
Ille iubente Deo, rerum monumenta sacrarum,
Hebræumq. notis, et vocibus edita priscis; *Biblia cra in guam tinam, S. Hie nymo t slata.*
Cognoscenda dabit patrio sermone Latinis;
Vnde sibi magnam pariet per sæcula laudem.
Alterum in opposita Delubri parte tenebit
Illa Syracusio, veterum de sanguine auorum, *S. Lu sacellu*
Lucia, quæ mirà pro virginitatis amore,

 Per-

Perferet ardentes animo imperterrita tedas,
Et sæuum eludet suscepta morte tyrannum.
Illic admonitus cælesti numine Sixtus
S. Innocentum requia. Longinqua penitus iampridem in sede repostos,
Qua rapidus flauo tyberis præterfluit amne:
Infantum cineres sacrata condet in ara,
Quos ferus Herodes mox ipso in limine lucis
[illegible]uerorum innocentũ [illegible]ædes. Vberibus raptos, crudeli morte necabit,
Te solum, te Christe petens; tibi tale parabit
Impius exitium, tot millibus vndique cæsis,
Nequidquam innocuo maculabit sanguine regnum,
Ac dira pariter natorum cæde parentes
Extinguet demens; nam te nec sentiet enses
Fuga Christi in Ægyptũ. Effugisse suos, Phariæ nec proxima gentis
Littora diuini monitu petijsse Parentis:
Innocẽtes vna cum ceteris martyribus Christi comites. Ast illi aligeros inter, proceresq. recepti,
Qui rapidas pro te flammas, ensesq. nefandos
Haud veriti, sæuo dederint in funere vitam,
Claraq. velarint victrici tempora fronde;
Perpetuo tecum viuent, primiq. per altos
Te cæli tractus choreis plausuq. sequentur.

Quin

Quin et marmoreo sese altius æquore tollet
Suffultum gradibus solium; longeq. refulgens, *Sedes p... tificia.*
Aulæis auro intextis, ostróq. decorum:
Illic aurata Sixtus cum veste sacerdos,
Dum rem diuinam faciet precibusq. Parentem
Cælicolum flectet, sacrosq. adolebit odores
Concilio Patrum, et populo spectante, sedebit.
Hinc Petrus, atque illinc Paulus, duo maxima mundi
Lumina, de viuo spirantia pectora saxo,
Stabunt, atque ora in Sixtum conuersa tenebunt, *SS. Pe... & Pa... signa m... morea.*
Cui dabit hic geminas cælesti munere claues,
Vt magnum reserare queat stellantis olympi
Limen, et ad meritas sontes deposcere pœnas.
At contra gladium dextra geret ille rigentem,
Qui charos Puer alme tuos defendet alumnos,
Quos olim ob patriæ flagrantem legis amorem
Perdiderit ferro, nisi tu de nube furentem, *Vocat S. Pau...*
Innocuisq. animo iam iamq. extrema parantem
Supplicia, actutum cælesti oppresseris igne,
Ac tanto ignarum noxæ reuocaris ab auso.
O quantos illi motus, cladesq. ciebunt *Predi... tio ap... loru... & Pa...*

Diui-

Diuino armati eloquio: hæc tibi Lucifer instant
Prælia tartareas numquam pugnata per vmbras.
Tunc te pollutis adigent discedere templis,
Et regna imperio nimium vexata superbo
Deserere, et nigro penitus latitare barathro.
Ambo animis, studijsq. pares, cælestibus ambo
Imperijs acti, populos tua iura per omnes
Christe ferent, nomenq. tuum, patriamq. genusq.
Quæq. hominum causa diuino feruidus igne
Vltro pertuleris, miroq. impulsus amore,
Quam bene mortales effuso sanguine noxas
Ablueris, cæliq. altam patefeceris arcem,
Quam Pater omnipotens mundi nascentis ab ortu
Clausit ob ingrati labem indignatus Adami.
Peregrinatio Apostolorum ad remotas gentes.
Omnia magnanimi Heroes terræq. marisq.
Vltima lustrabunt penitus loca, et omnibus vnum
Lucis iter, ritusq. nouos, moresq. sacrorum
Ostendent, agitante Deo, tunc vndique magnus
Astantum feriet flammantia sidera plausus,
Nam sancto egregias afflati numine mentes,
Donum linguarũ.
Docta sonos omnes diuinitus ora resoluent

Omni-

Omnigenasq. ſuis implebunt vocibus aures;
Cum ſacra cæleſtis retegent arcana Parentis,
Ceu tuba, quæ celeres ſonitu ſtrepitante per auras,
Et colles, vallesq. imas, et flumina complet,
Tum magis auditur longe increbreſcere clangor,
Cum magis, ære procul per concaua littora fertur.

Poſt multos tandem terris, pelagoq. labores
Auxilio ſuperum exhauſtos, magnisq. per orbem
Prodigijs clari, optatam cæleſtibus Vrbem
Terrarum dominam, cunctas quæ concutit oras
Imperio, gentesq. premit, cæloq. minatur;
Protinus inuadent, haud vllo milite freti;
Auerſasq. hominum mentes, ac neſcia vinci
Pectora paulatim incipient mollire loquendo,
Et mulcere animos vitæ melioris amore.
Sed non ante ſacris component legibus vrbem,
Ac tua, ſancte Puer, ſtatuent inſignia templis;
Quam iuſſu, vera pro relligione, tyranni,
Innocuas dederint animas, proprioq. profanam
Sanguine ſacrarint vrbem, quam conditor olim
Dum ſtrueret, nimio regnandi cæcus amore;

Ingreſſ. Petri, Pauli vrbem mam.

Romulu

Ger-

Germani potuit leto inceſtare cruento.

Simon magus

Tunc etenim Romana Simon per compita vulgus
Artibus eludet magicis, paſſimq. nefandis
Omnia carminibus rerum miracula finget.
Frigida quin etiam pallentibus oſſa ſepulchris
Excire audebit, rurſusq. inferre ſolutas,
Artubus e gelidis animas, greſſumq. ſonosq.
Reddere mortales ſtudio tentabit inani.
Se magnum tandem fallaci pectore mendax

Simō magus aſſerebat ſe eſſe Dei filiū.

Aſſeret eſſe Deum, et veram, charamq. Parentis
Ætherei ſobolem, atque ad ſidera velle reuerti:
Tum faciles animos, neque conſcia pectora fraudis

Simonis magi doli, ac præſtigia.

Tartareis terrere dolis conabitur, omnes
Vt ſibi ſacra ferant; cum ſe committere cælo
Incipiet, propiusq. altas contingere nubes.
Ergo Tarpeiam conſcendet callidus Arcem,
Inferaq. extemplo diris armata colubris
Agmina, et horriferas late expirantia flammas
Dæmonis imperio pallenti ab ſede vocabit.
Talibus auxilijs fretus, ſe mittet in auras,
Ignarus ſortisq. ſuæ, caſusq. futuri:

Nam

Nam magni Heroes illum per nubila ficto
Fallere dum cernent populum, patresq. volatu;
Attollent cælo vnanimes vocemq. manusq.
Inq. repertorem fraudum, scelerumq. ministros
Vltrices poscent diuini numinis iras, *Simon apostolic precibus ex aere deiectus*
Audiet orantes nutu, qui terret olympum,
Infernasq. acies magnum per inane volantes
Fulmine disijciet, fumoq. inuoluet et igni:
Protinus infelix cælo desertus in alto
Corruet, et vasto pulsabit pondere terram
Semianimis: frustra insidijs horrenda vocarit
Agmina, mentiri diuinos ausus honores,
Quiq. altas demens enare per ætheris oras
Finxerit incassum, magni haud sine numine Regis
Vix terræ claudo poterit pede figere plantas. *Simon claudus.*

At Nero Romulei, qui tunc horrentia regni *Nero.*
Sceptra geret, ferus ingenio, quo immanior alter
Haud erit in terris, rabidas ardescet in iras
Indignans animo casum pellacis amici:
Continuo manibus Petrum, Paulumq. reuinctis
Carceris includi fundo mandabit in imo,

Quo neque permanent auræ, neque lumina ſolis,
Vt tandem innocuam miſerando in funere vitam
Effundant, vani merita pro ſorte Simonis.
Heu ſcelus infandum, haud multo poſt tempore diro
Martyriū S. Petri & Pauli. Fœda miniſterio, tetroq. infecta cruore
Pectora carnificum Regis fera iuſſa faceſſent,
Perq. vias magno matrumq. hominumq. tumultu
Egregios pietate ſenes, meritisq. decoros
Ad mortem rapient, veluti per ouilia tigres
Molle pecus: quid plura feram? quid funera narrem
Impia? quid tantum iuuat exaudire dolorem?
Quos gemitus Tyberine dabis? quo triſtia fletu
Lumina ſuffundes, hæc dum ſpectacula cernes,
Ad dextram, leuámq. tui prope fluminis vndas?
  Hinc ſenior duro pendens de robore Petrus
Sublatis alte pedibus, terramq. ſacrato
Vertice contingens, animam ſuper æthera mittet,
Quo plantas, oculosq. aduerti optauerit vltro,
Ne ſimili omnino ſe mortis imagine cæſum
Spectaret populus, qua te ſuſpexerit ipſe,
Magne Puer, ligno extinctum pendere cruento.

Hinc

Hinc Paulo caput abstulerit scelerata securis,
Quod trunco auulsum lactis cum sanguine riuos
Innocuo spargens, triplici tria flumina saltu *Font Pauli apostoli.*
Elicuisse solo attonitus mirabere Tybri.
Effera num tali trepidarint pectora visu?
Num sensus animumq. inflexerit inde tyrannus?
At veniet tempus læto cum littora plausu
Implebis, lacrymasq. noua inter gaudia fundes,
Immanes lapidum moles, rediuiuaq. leni *Templ SS. Petr & Paul.*
Flumine saxa gerens, sacras quibus extruet aras
Templaq. tercentum niueis imposta columnis,
Roma triumphato rerum ditissima mundo,
Infandos veterum ritus exosa parentum;
Quo sacra tantorum priscis educta sepulchris,
Transferet ossa virum, puroq. recondet in auro.
Et studio colet ingenti, precibusq. vocabit
Aurea votiuis onerans altaria donis;
Ferrea quin etiam gracili pendentia collo
Vincula, et inualidos Petri complexa lacertos, *Templa ad Petr vincula et Paul fontes.*
Atque ipsos Pauli exortos in funere fontes,
Quod mira ediderint diuini signa vigoris

Et calidas membris febres, morbosq. leuarint.
Magna manent solido surgentia marmore templa,
Immortale decus cunctos habitura per annos:

Ecclesia 'postolo- im san- uine fun ata.

At vos felices animæ, qui sanguine sanctam
Diuino freti imperio fundabitis Vrbem,
Atque nouas dabitis prostrato dæmone leges:
Excipient magno cælestia limina plausu,
Limina perpetuo varijs redolentia sertis

Domi- ici sta- ua mar- norea.

Quis te prætereat flos candide gentis Iberæ,
Cui genus egregium titulis dabit indita summis
Rupibus, et celso propior Calagurris olympo?
Te fore qui claris totum virtutibus orbem
Collustres, propriumq. feras ad sidera nomen,
Chara Deo genitrix animo præsentiet ante,
Quàm te vitales in luminis efferat auras;
Cum sibi per dulcem media sub nocte quietem

Catulus 'acem ore 'estans.

Turgenti catulum gestare videbitur aluo
Efflantem patulo candentes ore fauillas,
Qui late incendat diuinis omnia flammis
Ex vtero claras eductus in ætheris oras.
Quas tu magne Pater non inflammaueris Vrbes

Sa-

Sacrarum ſtudio rerum? dum feruidus ore
Ignea dicta feres? penitusq. in cæca virorum
Pectora conijcies æterni numinis ignes?
Quàm multa æthereo iuuenum te millia nutu
Excita, poſthabitis opibus, patriaq. ſequentur?
Sidereamq. petent tua per veſtigia ſedem?
His ſeſe adiunget comitem, ſociumq. laborum
Ingenti legum perculſus amore tuarum, *S. Pet. mart. ſta tua mar morea.*
Martyris eximio gaudens cognomine Petrus,
Qui clara genus Vrbe feret, cui pinguia multo
Fenore culta virent, Atheſis quæ flumine pleno *Verona.*
Irrigat, Adriacis immiſcens fluctibus vndas.
Ille pio Inſubrios aſperget ſanguine campos,
Suſpicietq. altum dira inter vulnera cælum,
Milite ſacrilego, et fidei, veræq. ſalutis
Deſertore cadens ob relligionis amorem;
Candida qui proprio decoratus membra cruore,
Ceu roſa langueſcet morſu ſucciſa ferino:
Heu capiti hærentem cerno crudeliter enſem,
Et penitus fixum præcordia ad intima ferrum.
Nec te carminibus tacitum Franciſce relinquam

Vni-

. Franscisci signū marmoreum.

Vnica nascentis Christi, et morientis imago:
Ipse leues populi plausus, et inania rerum
Labentum studia, ac tenuem asperńabere laudem,
Æthereis inhians regnis, humilemq. caduco
Pauperiem anteferes auro, gentesq. docebis
Diuitias, et opes, atque alta palatia regum
Despicere, et superis animos intendere rebus.
Tu magni assidue meditans arcana Parentis
Aligeros inter cælo spatiaberis alto,
Cælestemq. trahes terreno in corpore vitam,
Nil mortale timens: talem te luna, per orbes
Astrorum subeunte choro, stupefacta sereno
Aspiciet vultu, et veneranti luce fouebit;
Dum manibus tolles passis ad sidera vocem,
Et calidis oculos lacrymis, terramq. rigabis,
Diuinæ sobolis reputans ortumq. necemq.
Ardua sidereis vbi saxa minantur olympi

Mons Aluernia.

Orbibus, a celso quondam quæ vertice late
Horribilem subito discissa dedisse ruinam,
Atque imis vasto radicibus acta fragore
Exiluisse ferent, Dominum miserata cadentem,

Cum

Cum sol obscuro nitidam velamine frontem
Texerit, ac totum tenebris obduxerit orbem.
Illuc ætherei soboles certissima Regis
Aduenict, magna superum comitante corona;
Cum sibi te similem efficiet, palmasq. pedesq. *Stigmata S.Frcisci.*
Et dextrum feriet latus acri cuspidis ictu,
Cuspidis igniferæ, flammis quæ dulcibus vret
Teq. tuamq. animam: cupies, mihi crede, per auras
Pondere corporeo liber, membrisq. solutus
In cælum ferri; dilectum vbi cernere coram
Vulneris auctorem possis, diuoq. potiri
Ipsius aspectu, superis quo gaudia semper
Mentibus insinuat, nullis obnoxia curis.
Fortunate Heros, dabitur tibi sistere cælo
Æternum, propiusq. Dei cognoscere numen:
Te manet hic etenim iampridem altissima quondam
Luciferi sedes, qua iam deiectus olympo
Exulat, inferno haud illuc rediturus ab antro,
Perpetuos scelerum vltores vbi perferet ignes,
Tunc tua, ceu nitido longe fulgentia cælo
Sidera, diffundent ingentem vulnera lucem;

Atque tuos, ardens animo interiore voluptas
Explebit sensus imis illapsa medullis:
Sed prius in terris mortales instrue cœtus,
do fra- um S. ancisci Et paribus iunge studijs, et moribus omnes
Finge tibi similes: ingentibus annuet orsis
Ipse Deus, meritoq. tui non immemor vmquam
Agminis, assidue tibi tot deuota virorum
Pectora sufficiet, tacito quot clara feruntur
Astra polo, pelagusq. vagas quot voluit arenas,
Qui loca terrarum complebunt omnia late
Vt magnus validisq. potens exercitus armis
Hinc centum Heroes, omnis quos efferet ætas
Attollent capita egregijs insignia factis,
Quique sacrum spargent pro relligione cruorem,
Quiq. altum cæli poterunt recludere limen.
IXTVS ex ordi Mino- m. Hos inter Felix insurget Sixtus ad auras,
Ceu colles inter sublimi vertice olympus,
Qui te marmorea sub imagine, muneris ergo,
Spectandum statuet, tacitis qua quisque videbit
Inclyta luminibus rerum monumenta suarum.
Hic etiam, Francisce, tuus consistet alumnus

Ortus

Ortus in Hesperiæ extremis Antonius oris,
Qua Tagus aurifero fecundat flumine campos;
Egregius veluti miles tua signa sequutus,
Prædulci procul a patria, charoq. Parentum
Complexu, ducente Deo: cui ferrea cordi
Pectora mulcere, et miseras reuocare nefandis
Criminibus mentes, superumq. ostendere sedes,
Humanum Pater omnipotens genus vnde tuetur.
Hic medios pietate flagrans penetraret in ignes,
Funderet et sparso innocuam cum sanguine vitam,
Si cæli Rex ipse ferat, qui tempora lucis
Omnibus aut rapit, aut longum producit in æuum.
Hic tandem senior, magnisq. laboribus haustis,
Fessaq. ceu placido correptus lumina somno,
Clarabit veterem moriens Antenoris Vrbem:
Teq. petet cælo stantem, et prope magna manentem
Numina, cui multo splendescet lumine corpus;
Claraq. perpetuis florebunt tempora sertis.

S. Antonij de Padua statua e marmore.

Vestibulo in summo, pictiq. in limine tecti,
Inter se certo repetent sermone sibyllæ,
Aduentumq. tuum, rerumq. arcana tuarum,

Sibyllæ.

O venerande Puer; sancto quæ numine quondam
Afflatæ ob sacri studium cecinere pudoris.

uattuor
iangeli-
i.

Hinc templo spatia aduerso propiora tenebunt
Quattuor Heroes cælesti lumine septi,
Diuino clari eloquio, similesq. micanti
Cælicolis vultu, quorum pia dextera puris
Omnia describet chartis tua maxima facta,
Iuraq. perpetuum merito mansura per æuum;
Vel si tartareo consurgas lucifer antro
Agminibus comitate tuis, flammaq. furenti
Dira per ignaras glomeres incendia mentes,
Atque alios doceas mortalia pectora mores,
Dictaq. diuinis penitus contraria dictis.

OMI- ICVS ntana ues tem Sixtia Archi- 7us.

Regificos templi ornatus, operisq. laborem
Contemplator habes; quamuis non pauca supersint
Nec memoranda minus; sed fandi haud finis, ad vnum
Omnia si vellem rerum argumenta referre.
Non equidem toto quidquam præstantius orbe
Surgere posse reor, quàm Sixti nobile templum.
Et quod adhuc animo multum admireris Ioseph:
Romuleas inter quondam sanctissima matres

Im-

Imperio genitura virum Reginâ potentem, *S. Hele Consta. ni mat*
Qui primus tibi Christe palam nomenq. animumq.
Sponte dabit; meritumq. cruci persoluet honorem.
Te paleis fultum, et stabulo miserata iacentem,
Atque horum mira exardens pietate locorum:
Hic vbi summota penitus sub rupe cauatum *Desc ptio ant vbi nat est Ch stus.*
Cernitur, et saxis horret pendentibus antrum;
Delubrum condet, summoq. æquabit olympo;
Quod Sixtus licet haud oculis aspexerit vmquam; *SIXT Templu diuino stinctu leniano persimi.*
Hanc tamen æque illi similem, paribusq. decoram
Artificum studijs, et celso culmine sedem
Eriget, atque solo pariter præsepe sub imo
Depressum, secto decorabit marmore circum,
Et sacris aptam rebus, cinctamq. columnis,
Et gemmis longe radiantibus, insuper aram
Imponet, monstrante Deo, quem nocte silenti,
Dum placido indulgent mortalia corda sopori,
Orabit supplex; sacri quo tollere tantum
Imperij pondus valeat, populosq. tueri:
Vtq. vno varias pietatis fœdere gentes
Concilict, cæliq. animos ad sidera magnis

Excitet incensos studijs: tunc æthere ab alto
Accipiet puros diuini numinis haustus;
Atque animo cælum penetrans occulta videbit
Quæ vix cælestes valeant comprendere mentes.
Sic magni Gabriel templum venerabile Sixti
Ore ferens, mira rerum nouitate sacrarum
Suspensas astantum aures, animosq. tenebat.
Veridico tandem cessauit pectore fari.
At Virgo tales tacito quæ corde loquelas
Seruarat secum reputans, multaq. repleri.
Senserat inde sibi intentam dulcedine mentem:
Talibus alloquitur superum lætissima regem,
Ob Sixti egregios mores, famamq. perennem,
Quæ dulci dudum cantu memorauerat ales:
O Pater omnipotens nutu qui maxima torques
Terrarum imperia, et flagranti perfida Regum
Fulmine corda quatis, meritisq. ingentia ponis
Præmia, et humanos miseraris sponte labores:
B. Virgo orat pro SIXTO Da precor hunc mundo quamprimum Heroa cadenti,
Da, queat vt miseris melius succurrere rebus,
Totq. tuo scelerum formas expellere regno.

Quid

Quid Sixto maius placidas regnante per vrbes?
Quæ noua tunc rerum facies? quàm dulcia terris
Ocia, quæ species orbis? quæ sæcula surgent?
Sic tua, summe Parens, est iam mihi nota voluntas,
Quæ neque me fallet, nec in auras irrita cedet,
Fas tanto mihi digna viro dare munera; sedes
Cum petet ille meas, studio pietatis; ab vrbe
Quas olim patria superum manus inclyta iussu *Transl. tio dom. B. V. p Angelos*
Acta tuo, penitus vulsas per nubila tollet,
Ac virides inter lauros, et littora propter
Æquoris Adriaci sublimi in monte reponet,
Vnde locus nomen cunctos seruabit in annos,
Quem deinde haud longo magnus post tempore Sixtus, *Lauretu*
Cum premet insigni primum diademate frontem
Vrbibus æquabit magnis, titulosq. decusq. *Laure ciuitati iure, et e scopali gnitate Sixto V donatur*
Muneribus cumulans, claro decorabit honore.
Hinc ego felices olli Pater optime soles;
Perpetuamq. procul bello fugiente quietem
Imploro supplex, quo magnæ impensius Vrbi
Consulat, extremasq. ferat pia iura per oras,
Vt cunctas vni valeat subiungere gentes

Im-

Imperio veræq. viam monſtrare ſalutis.
At tu magne Puer, mentis mi dulce leuamen
Iam nunc eximium SIXTI precor accipe donum,
Quod tota tibi mente feret, propriumq. dicabit;
Atque illum in cunctos mecum complectere caſus:
Dixerat, et dulci venerans dedit oſcula nato.
Audijt orantem genitor, claroq. repente
Ter cælo intonuit: ter miſit ab æthere flammam,
Attonitasq. nouo luſtrauit lumine terras.

FINIS.

DE EODEM SACELLO

SIXTI V· PONT· MAX·

A HIERONYMO BADESIO

DESCRIPTO

DIVERSORVM POETARVM

CARMINA.

SIXTI PASTORIS EXCVBIAE AD CHRISTI INFANTIS CVNABVLA

ELEGIA

IO. FRANCISCI BORDINI I. C. ET PRESBYTERI ROMANI

ADSPICIS, vt latus cunabula dulcis Iesu
SIXTVS obit, senio nec timet ille suo?
Horrida non glacies, non inclementia cæli
Terret, sanctum adeo pectus adurit amor.
Frigida, sed canis spargit dum bruma pruinis
Terras, nox medium dum tenet vda polum.
Tunc vigilat pastor, tunc aurea tecta relinquens,
Sese ad nascentis fert penetrale Dei.
Est locus, Exquilias prisci dixere Quirites,
Irriguis quondam collis amœnus aquis.
Nunc æde insignis, Matri, quæ sacra Tonantis
Aestiua, veniens, a niue nomen habet.
Ipsius hic veneranda Dei præsepia Christi
Summa Romulidæ relligione colunt.
Hic olim SIXTVS, nondum ad sceptra alta vocatus,
Egregium altaris condere cœpit opus.
Quod nunc, excelso conclusum fornice, longe
Despectat turreis, Roma superba, tuas.
Virginei hic partus monimentum illustre reponit,
Nocturnum, tuguri pauperis, hospitium.
Quod circum insontes pueri, sicanaq. Virgo
Adstantes ludant, Illyricusq. senex.
Huc igitur gressus grandæuus dirigit Heros,
Post quem consequitur sedula turba patrum.
Concurrunt proceres, pergunt iuuenesq. senesq.
Permixtum vulgus, femina virq. simul.

Post vbi deuentum est ad limina magna sacelli,
Atque aram, Christus qua cubat in media.
Continuo excubias alternis vocibus implent,
Hinc hominum cœtus, ætherei inde chori.
En Christus natus, gens hunc nunc omnis adoret,
Conclamant pariter: Gloria summa Deo.
In seno ecce iacet, pugno qui continet orbem,
Pascitur en pastor lacte perexiguo.
Virginis vberibus distillant pocula cæli,
Filius atque hominis, fit pater ipse hominum.
Sic canitur: resonant vasti penetralia templi,
Et lacrymas cunctis mystica sacra cient.
Ast multo ante alios afflatus numine SIXTVS
Adstat, non oculos, non mouet ille manus.
Sed stupet, & rerum quæ sint arcana reuoluit,
Et tacita secum talia mente refert:
Quàm bene in Exquilijs celebrantur sacra Tonanti,
Romanasq. arceis paruula cuna domat?
Quàm decet excubias vbi Rex Romanus agebat,
Romani excubias pastor ouilis agat?
Quare agite o cæli, terris demittite rorem,
Et pluuiam optatam, mittite, tempus adest,
Quæ longum tandem sitientia temperet arua,
Irriget et nascens arida corda Puer.
Sic ait: inde oculos sacra in præsepia figens
Algentem arenti conspicit in stipula.
Et videt, vt lentus bos hinc, hinc tardus asellus
Ore fouent tepido membra tenella Dei.
Stat Genitrix impexa comas, roseoq. refulgens
Vertice, nunc lacrymis ora sinusq. rigat.
Et nunc prona suum lætissima pignus adorat,
Nunc illud sacris admonet vberibus.
Nec minus & superis charum caput adstat Ioseph
Sedulus & cælo credita dona fouet.
Ioseph, qui solus secreti conscius alti
Nascentis Pueri gaudia prima tulit.
Nec non admirans venientum culmine ab alto
Pastorum cœtus cernit adesse pios:

Quorum aliȷ́s teneris frons eſt redimita corymbis.
At aliȷ́ infanti ruſtica dona ferunt.
Baccas, atque roſas, violas, ſuaueisq. hyacinthos,
Quos illa inſueto tempore fudit hiems.
Hinc aliȷ́ Cererem expediunt, atq. oua caniſtris,
Effundunt aliȷ́ dulcia vina cadis.
Hic hœdum, ille agnum portat, ſilueſtria promit
Poma hic, ille oleas, caſtaneasq. nuceis.
Roſcida mella, nouiq. tepentia munera lactis
Dant aliȷ́, atque hilares, florida ſerta aliȷ́.
Parte alia calamos inflant, & carmina dicunt,
Naſcentem reſonant plectra canora Deum.
Auia reſponſant nemorum, ſaltusq. ferarum,
Et dumeta canunt, & caua ſaxa Deum.
Intonſi plaudunt montes, ramosq. virenteis
Expandunt alacres, ſponteq. poma ferunt.
Miteſcunt tygres, nec lædunt vnguibus vrſi
Informes quemquam, ſetigeri ve ſues.
Non ſæuos vltra metuunt armenta leones,
Non vltra inſequitur torua leæna lupum.
Quin lupus ipſe vorax agnos innoxius inter
Iam manet, & iuncti bosq. leoq. cubant.
Ipſa inter corylos denſas, virgultaq. picta
Carmine certantes adglomerantur aues.
Panditur interea cælum, iamq. omnis ab alto,
Cælicolum terras turba beata petit.
Et geminant voces, & mulcent æthera cantu
Dulciſono, & ſpargunt lilia mixta roſis.
Ecce autem celeri miſſus ſecat aera curſu
Nuncius & mediȷ́s viſus adeſſe ſacris.
Atque adiens SIXTVM, *æterni mandata Parentis*
Explicat, & cunas ire iubet propius.
I, Paſtor, dicens, prima hæc paſtoribus olim
Gaudia, Paſtori gaudia prima tibi.
I Felix, iam pone metum, tua gaudia Virgo
Augeat, & dulcis, melliſluusq. Puer.
Dixit, & in media volitans ſe nocte recondit,
Optatum aggreditur carpere SIXTVS *iter.*

Vt venit, puerum vt vidit, matremq. senemque,
Et quæ illum agresti stramine bruta fouent.
Obstupuit, totos horror tremefecerat artus,
Pertentat tacitum pectus amantis amor.
Hinc dulceis lacrymas, crebra hinc suspiria fundit,
Et dulcem puerum vox geminata vocat.
Excipit illum vlnis, atque oscula millia figit,
Atque iterum, atque iterum, nec saturatur amor.
Adspirat cœptis infans, tenerosq. lacertos
Circum colla senis nectere lætus auet.
Ceu quondam Solymis aurata in veste sacerdos
Promissi certus, templa tonantis adit.
Iam senior, mortem sed non visura senectus,
Ni detur tectum carne videre Deum.
Quemq. vbi conspexit, tetigitq. ad sidera palmas
Tendens, sic fatus: Iam mihi visa salus:
Iam populos sæua video ditione tyranni
Ereptos: moriar, iam mihi visa salus.
Iam lætus moriar, tu me dimitte precantem
Summe Deus, moriar, iam mihi visa salus.
Haud aliter SIXTVS *longo venerabilis æuo,*
Candida dum Pueri tangere membra licet.
Exclamat lacrymans, & cum data copia fandi,
Ridentem infantem talibus alloquitur:
Parue Puer, sed magne Deus, cui pontus, & æther
Paret, & excelsi lumina magna globi.
O cordis spes sola mei, Regnator olympi
Aeterno mundum qui regis Imperio.
Quis te pauperiem, frigus, malaq. omnia ferre
Compulit, o summi chara Dei soboles?
Sat scio, solus amor docuit contemnere cæli
Sidereas sedes, & mala tanta pati.
Vicit iter durum pietas, generisq. cadentis
Humani, quem olim culpa momordit atrox.
Immanem tu hostem terraq. Ereboq. potentem
Deuicturus ades, tartareasq. domos.
Iam te Cocytus, Phlegeton, & pallida Ditis
Regna tremunt, & Styx, Eumenidumq. furor,

Per

Per te certa salus miseris, per te ardua cæli
Iam conclusa diu porta reclusa patet.
Infesta en iam bella silent, pax aurea mundo
Redditur, & pietas, spesq. fidesq. & amor.
Et, quæ iamdudum nostris fuit exul ab oris,
Lætitia accedit, concomitata iocis.
Ergo adsis bonus, o nobis, plebemq. patresq.
Respice parue puer, respice magne Deus.
Et mihi, quem pecori longe lateq. per orbem
Immensum sparso, præficis immeritum;
Da partos seruare greges, tuq. adijce caulis
Quos asperve lupus, vel malus anguis habet.
Nil mortale peto, tantum tua numina Mauri
Agnoscant, Indi, Thraces, & Antipodæ.
Sic rogat, oranti subridens annuit ingens
Pusio, nec cessat basia casta dare.
Et molli amplexu gestit concessa petenti
Vota seni, & blanda significare manu.
Tum demum SIXTVS *numen veneratus amicum*
Ad sua mox rediens, sacra diurna parat.

ILLVSTRISSIMI DOMINI
CAMILLI CAIETANI.

DVM victis populis caligine mersa profunda
Iura Deosq. tuos impia Roma dares,
Paupere sub tecto Deus infans nocte silenti
Clarus in obscuro nascitur oppidulo.
Nunc quia suspiciens auras iam libera cælum
Hausisti, & melior numina vera colis.
Iure casas humiles generosa puerpera liquit,
Inseditq. tuis virgo beata iugis.

Pro paleis auro, pro ligno marmore gaudet:
Pro vili hospitio templa superba petit.
At non pastores Puer a praesepibus arcet
Officio vigiles, sollicitaq. prece.
Hinc Pius & titulis & munere clarus amici
E Pario spirat marmore laetitiam.
Inde potens animis & praesens corpore S I X T V S
Ad C H R I S T I *obsequium sedulus urget oues:*
Sollemnesq. iuuat pulchra ad praesepia pompas
Ducere, & aeternum concelebrare Patrem,
Vrbis qui tenebras, patefacta luce, resoluit,
Sanguine lustratos restituitq. locos;
Qui rerum Dominos eductos paupere terra
Constituit, caeli clauigerosq. facit.
Haec reputat S I X T V S*, dum fletibus irrigat aras,*
Et Matri & Puero dona opulenta sacrat.
Matris at admonitu precibus lacrymisq. mouetur
Paruulus, inq. senis prosilit ecce sinum.
Hinc vigor, et duris fiducia maxima rebus;
S I X T E*, tibi, & chari prouida cura gregis*
Anxius ardentes persentis corde fauillas,
Et libras vires armaq. iusta paras:
Seu miseros tentas reuocare ad ouile Britannos,
Seu curuare tuum, perfide Turca, genu.
Annue sancte Puer, votis stat certa voluntas
Cuncta pati & nullo est gloria pulsa metu.
Aspice Praesepi quos dat modo S I X T V S *honores*
Quae victo Solymis hoste trophaea dabit?

ILLVSTRISS. DOMINI THOMÆ AVALI
Marchionis Pischariæ filij.

INdutus mortale Deus cum corpus in auras
Intactae ex aluo Virginis emicuit.
Pax terras late compostas alma fouebat,
Gaudia tranquillo pacis erant pelago.

Iam

Iam quando sine pace DEVS *, nec templa, nec vlla*
Aequis respectat munera luminibus.
Marmoreum CHRISTI *ad cunabula prima sacellum*
Pace prius parta SIXTVS *in vrbe locat.*

A L I V D.

QVOD Praesepe sui est ortus dignatus honore
Sidereo pacis lator ab axe DEVS *,*
Hoc etiam lapidum fulgore exornat, & auri.
SIXTVS *, qui pacem reddidit Ausoniae.*
Quae quoniam est moles non hic dignissima tantum
Cerni, sed late qua patet orbis iter,
Egregij studio vatis celebrata vagatur
Perq. aures passim, perq. oculos hominum.

F. ANGELI CAMERTIS A ROCCHA
Augustiniani Doct. Theol.

AVGVSTVM *in Terris cur dat Praesepe* TONANTI
SIXTVS*? vt in Caelo nunc sibi claustra paret.*

E I V S D E M.

ASTRA*, Polumq. refert* SIXTVS *, Cunabula Christi*
Dum nouat, & ponit splendidiore loco.

E I V S D E M.

A SIXTO *hic quicumque vides Praesepe repostum,*
Phidiacam dicas, Parrhasiamq. manum.

E I V S D E M.

CVR SIXTVS *Praesepe nouat mira arte vetustum,*
Quo nitidas stellas, aequiparatq. Polum?
Namque Opifex rerum hic fuit, hic Moderator Olympi,
Hic Spes, hic Vita, hic vnica nostra Salus.

FRANCISCI BENCII
EX SOCIETATE IESV.

ELEGIA.

NOBILE Pontificis SIXTI pia cura sacellum,
Quo veteres regum vincere tendit opes.
O Praesepe, DEI cunabula, conscia partus
Virginei, & Superum concelebrata choris.
Vos ne ab Idumaea Romanae detulit vrbi,
Longam vos Pietas fecit inire viam?
Et tandem exquilijs posuit, qua tollitur aedes
Virginis & colitur Matris in aede DEVS.
Fortunata aedes, cuius formamque, modumque,
Et spatia, & pulchris atria porticibus,
Non hominum potuit sollertia dicere, sed vos,
Quas DEVS aestiuo misit ab orbe niues.
Scilicet hanc sedem Virgo sibi Mater in vrbe
Legerat, hic primum iusserat esse domum.
Nec mora, cum Romae violentior incubat aestus,
Et canis arentes findit hiulcus agros:
Nocte super media, liquido nix plurima caelo
Labitur, & certo limite signat humum:
Designatq. sacrum paries quem finiat orbem,
Et queat impositum sustinuisse tholum.
Conditur hic templum Phrygijs sublime columnis,
Atque ebore atque auro tecta superba nitent.
Hic praebet pia Mater opem, praesensq. rogantum
Respicit, & castos excipit aure sonos.
Confluit huc tota populus simul excitus vrbe,
Confluit huc toto fusus ab orbe procul:
Confluit huc celebrans diuortia lata viarum,
Pontificis iussu nam patuere viae.
Nec minus exciso extollit quae flumina monte,
Tramite per montem prosiluere cauo.

Qua-

Quaq. lapis fuerat, trepidantes adspicit undas,
Oraq. FELICI mergere gestit aqua.
Tenditur ad MARIAE, cuius prope limina templi
Vertice sideream fers Obelisce CRVCEM:
Hanc simul adspexit, procul adstitit, & noua sumens
Gaudia, solicitas concipit ore preces.
Quin & iam facilem genibus perrepere collem
Laetatur studio femina virq. pari:
Et cupide ingressi visu mirabile templum
Attoniti subito diriguere metu.
Relligio facit ipsa metum. Dein pronus ad aram
Quilibet aeternum procidit ante DEVM.
Post paulo, quo quisque abijt, quo lumina vertit
Perfruitur visu mens, capiturq. locis.
Hic matris capit effigies, quae dicitur olim
Pontifici abscissam restituisse manum.
Hic, quia marmorea gemini requiescitis vrna
Consortes, quorum constitit aere domus.
Hic, quia sanctorum cineres, caelestia dona,
Ossaq. custodit, relliquiasq. virum.
Hic, quia Pontificem candenti marmore reddit,
Gloria Picentum qui fuit ante soli:
Donum SIXTE tuum media testudine templi
O patriae & gentis nunc decus omne tuae.
Nec tamen hic finis. Rapit hinc Genitricis imago
Cui DEVS in gremio dulce resedit onus.
Illius exemplum caelo venisse supremo
Creditur, hoc LVCAE docta imitata manus
Saepe illinc meminit votis exposcere pacem
Roma timens, magni dum tumet ira DEI:
Saepe eadem offensi superatam numinis iram,
Nec fusa in cassum vota fuisse refert.
Seu foret annus inops, seu bellum, seu fera pestis,
Sterneret innumeros Morte furente greges.
Salue o sancta Parens, hominum fidissima custos,
Vna salus miseris praesidiumq. malis.
Cetera praeteream. Tua sed cunabula Christe,
Sit modo fas, humili voce animoq. colam.

Huc feror, huc gradibus decliuibus. Hic ego supplex
Multa feram multis oscula cum lacrimis.
Hoc ne igitur teneris primum vagitibus antrum
Ingemuit, dederat quos DEVS *ore puer?*
Hic DEVS *in medio glacialis frigore brumae,*
Hic nasci voluit nocte silente DEVS*?*
Vilibus hic molles pannis circumdatus artus
Pertulit hoc duro decubuisse toro?
Vos ne etiam Dominum, vos muta animantia vestrum
Noscitis, ignoto dum iacet in stabulo?
En, video, huc properant stimulis communibus acti
Pastoresq. ouium, cælicolumq. chori.
Hi nitidas festis implent concentibus auras,
Hi trepidi ad Puerum munera parua ferunt.
Rustica dona ferunt, agnam, fetumq. capellae,
Quiq. breui obriguit lacteus orbe liquor.
Adspicit hos Virgo, sed custos Virginis illa
Accipit, ad teneros hi subiere pedes:
Fallor? an ex ALTO *micuerunt lumina* MONTE,
Et tremulum pandit STELLA *corusca iubar?*
Nec procul apparent, quos fulgens purpura reges
Indicat & comitum magna secuta manus:
Et iam thesauros vltro sua dona recludunt,
Quas & opes gremio diuite fundit Arabs:
Hinc magnum in paruo venerati corpore numen,
Qua ventum est, aliam corripuere viam.
O ego, quam vellem totas hic ducere noctes,
Quam vellem hic totos delituisse dies.
Non me somnus iners, non me dapis improba cura,
Taedia non hinc me longa mouere queant.
Iam quid agam? subiere alij., concedere par est,
Et qui me, plures hic DEVS *vrget amor.*
Nam velut in fluuio celer vnda superuenit vndae,
Altera subsequitur, praeterijtq. prior:
Haud aliter veniunt coetus, abeuntq. vicissim,
Occupat hic auide, deserit ille locum.
Huc pia turba venit, templum miratur, & vna
In SIXTI *laudes ambitiosa ruit.*

Visi-

Visitur hic facies cultu spectabilis aedis
Aureus hic fornix, marmoreumq. solum:
Regificum memoratur opus, quaeq. arte magistra
Picta suis viuunt corpora imaginibus.
Maxima pars vna iunctos veneratur honores,
SIXTE *o* QVINTE *tuos, o* PIE QVINTE *tuos.*
Namque PIO *monumenta videt pulcherrima* QVINTO
Quae tuus exciuit SIXTE *peremnis amor.*
Adde quod & cultis haec addita cura Poetis,
Vt meritas laudes, & tua facta canant.
Sed licet ingenijs certent, ac diuite vena,
Materiae, quamuis nobile cessit opus.
Cerneris hos inter VATES *operose Sacelli,*
Et canis heroo carmina fulta pede.
Certe erat illud opus celebrandum carmine: sed tu,
Qui tali efferres carmine, dignus eras.

LAVRENTII FRIZOLII.

EXQVILIIS *positum* SIXTI *pietate Sacellum*
An tolli forma nobiliore potest?
Quam pulchra aligeri gaudent testudine cœtus?
Exercentq. leues tecta per ampla choros?
Hi referunt claros pennis, & veste lapillos.
Conuexo radiat luminis aura tholo.
Cernitur inferius Præsepis culmen ab alta,
Ornatum SIXTI *quod magis æde nitet.*
Præsepis, vectum Solymis quod finibus olim
Nunc magna in celebri vertice Roma colit.
Et stupet aspectans sancti mysteria partus,
Illita qua monstrat ductus ab arte color.
In primis cæli regem, qui membra reclinat
Infans stramineo nudus, inopsq. toro.
Inflexis seruat genibus sua pignora Virgo
Mater, & in tacito se beat illa sinu.
Proxima diffusis radijs ita corpora fulgent,
Vt fugiant acies luce adoperta meas.

Perspicuis sic pruna rubens circundata flammis,
Sic liquida piscis lumina fallit aqua.
Stat nitido paries distinctus marmore, & auro.
Visendi huc oculos singula raptat amor.
Materiæ non ars, arti non inuidet illa.
Non est, quo tantum crescere possit opus.
Tu tamen Aonidum BADESI *magna sororum*
Gloria, Romulei spesq. decusq. soli,
Efficis, aurati decus vt mirabile templi
Carmine se credat pulchrius esse tuo:

IOANNIS CARGÆ.

P*RAESEPE, cunas Christe tuas, pijs*
SIXTVS*, reclusit vatibus, hic vbi*
Aequauit astris Exquilinum,
Virginis, & genitricis aedem.
Huic ò beato redde Deus loco
Quos ore cantus agmina cælitum
Dedere, qua tu nocte lucem
Gentibus exoriens tulisti.
Et carmen addas, quale BADESIVS
Edit, priorum dum renouat melos;
Hos, & per occasus, & ortus
Fertq. tuum, resonatq. SIXTVM.

SILVII ANTONIANI.

P*RAESEPE angustum, magnum conclusit Olympum*
Cum Virgo peperit mater infantem Deum.
Nunc SIXTI *templum augustum magni instar Olympi*
Sacri sacellum amplectitur Præsepij.
At geminum veluti cælum felicibus ausis
Sublime carmen continet BADESII.
Obstupuit natura Deum fenoq. iacentem,
Sinuq. pressum Virginis puerperæ.

Quin-

QVINTI Delubrum SIXTI stupet inclyta Roma,
Quo sol resurgens pulchrius nil aspicit.
Te, quoque BADESI forsan mirabitur orbis,
Pelago ratem ausum tam profundo credere.

POMPEII VGONII.

LYSIPPOS, habuitq. Heros Pellæus Apelles,
Centum Dædaleas artificumq. manus:
Non tamen illi alter potuit contingere Homerus,
Qui caneret forti Regia facta sono.
Magno ergo maior tu Princeps optime, cuius
Non vllis ætas deficit ingenijs.
Stat Lysippæo tibi nobilis ara labore,
Illic & varium fulget Apellis opus.
Deerat Mæonides. facundi Musa BADESI
Rettulit hunc, alta personuitq. tuba.
FELIX es vere felix; sed viuida virtus
Hanc tibi fortunam, maxime SIXTE, facit.
Ingenijs impensus honos exsuscitat illa,
Aoniumq. fouet Principis aura nemus.

ALIVD.

DELVBRO SIXTVS Præsepe, BADESIVS ornat
Carmine delubrum: certat vtrumque decus.
Illud sidereo transcendit culmine nubes,
Hoc se sublimi tollit ad astra pede.
Durabit solido subfultum marmore templum,
Nulla est in numeros ius habitura dies.
Præradiat fuluo fornix, pariesq. metallo,
Aurea vena fluit diuitis ingenij.
Duxit Apellæa varios manus arte colores,
His quoque distinctum est nobile vatis opus.
Lumina spectantum tenet obstupefacta Sacellum,
Attonitos animos Musa diserta rapit:
Quanta tuum manet, o BADESI, gloria nomen
Quantus & æterna posteritatis honos?

Quàm

Quam late SIXTI *pietas volat æmula cælo,*
Tam video famam carminis ire tui.

ALIVD.

CEDITE, Hieronymus, Romani, cedite Reges,
Dixit: vbi SIXTI *nobile vidit opus.*
Hieronymi vt SIXTVS *legit monumenta; Maronem,*
Nescio quem, dixit, sæcla tulere nouum.

ALIVD.

DELVBRO Christi cunabula clusit in aureo
SIXTVS: *& Artificum Roma celebrat opus.*
Tu canis Heroo delubrum carmine SIXTI,
Et dignum toto est hoc opus orbe legi.
Cedat Phidiacus Musæ labor; vndique terras
Permeat hæc, vno clauditur ille loco.

HORATII LANCELOTTI.

ORNAVIT CHRISTI SIXTVS *Præsepia templo,*
Quo nihil e cælo pulchrius astra vident.
Carminibus toti mittit BADESIVS *orbi*
Mirandum summæ relligionis opus.
Magna opere ex tanto surgit tibi gloria SIXTE,
Non minor egregio vatis ab eloquio.

AVRELII VRSI.

QVO properas hospes? SIXTI *num forte Sacellum*
Quæris? in hoc vno est carmine: siste pedem.
Quàm similis, viden, est templo, numerisq. venustas?
Vtq. idem in duplici se probat ore lepor?
Carmen agit, quod marmor agit, nec marmoris arti
Carminis ars cedit: vincit vtrumque fidem.
Miraris? non ficta loquor. Roma hæret, & vnum
In gemina effigie cernere iurat opus.

MVTII RICCERII AD HIERONYMVM Badesium.

RARVS honos manui, templum quòd marmore & auro
Fulgeat, & mutus spiret ab arte color.
Rarus honos linguæ, vates quòd marmor & aurum
Explicet, & mutum concinat artis opus.
Lingua manu hic certet: cedet tibi palma, BADESI,
Ars spirare dedit: dat tua Musa loqui.

IOSEPHI CASTALIONIS.

HOC quoque, SIXTE, tuis titulis accessit honoris,
Quòd tibi nobilium surgit seges aurea vatum,
Atque tuas docto modulatur carmine laudes.
Augusti saeclum nihil est, quod nostra requirant
Tempora: maiorem nemo te namque Poetis
Materiam tribuit, nemove impensius vmquam
Ingenia in tanto solio Parnassia fouit.
Qui laudanda facit, laudari ducit honestum.
Carmina nec spernit, cui cordi est fama superstes.
Carmina res gestas populorum in longa propagant
Saecula: carminibus viuunt pia nomina regum.
Caetera victa aeuo, vel vi monumenta fatiscunt:
Ius habet in solos versus iniuria nullum.
Quae tua dilecti mandant praeconia chartis
Pieriis vates, viuent, dum cernuus orbis
Ad vaticani procumbet limina templi.
Hic canit aerio pendentes fornice riuos.
Ille Obeliscorum tollit miracula caelo.
Exquilias, sanctumq. Dei natale celebrat
Insignis puro Præsepe BADESIVS ore.
Nos quoque per laudes (tantis Pater annue cœptis)
Ire tuas iuuat, & seruatas dicere sedes
Italiae, partamq. tua virtute quietem.
Sic tua longinquas penetrabit gloria terras
Et tua sic seri cognoscent facta nepotes.

FRAN-

FRANCISCI LANCELLOTTI.

EXTVLIT aerio suspensum fornice templum
SIXTVS, & innumeras indidit artis opes.
Illius effigiem docto BADESIVS ore
Expressit, tanto dignum opus ingenio.
Quid iam Roma facis duplici tam diues honore?
Attonita geminum suspice mente decus.

BALDVINI FELICIS.

AVGVSTVM SIXTI ingreditur quicunq. Sacellum,
Dum decora attonita mente tot alta videt,
Ecquis, ait, posthac priscos iactare labores,
Audeat, & titulos, artificumq. manus?
Seu rutilis niteant late tectoria crustis,
Seu coeant miris marmora secta modis,
Seu reddat viuas rerum pictura figuras,
Quidquid erit, nullum clarius extat opus.

ALIVD EIVSDEM AD HIERONYMVM Badesium.

NE tantum aurato decorentur fornice Quinti
SIXTI opere atherei sacra incunabula Regis,
Ipse opus illustras adeo praclare BADESI
Carminibus cultis, vt fornix cedat & aurum.

DE

DE STATVA PII V. ET SIXTI V. P. M.

In Sacello Exquilino.

THOMAE BOZII.

FRANCISCI alumnus hinc, & inde Dominici
Christi adsident cunabulis.
Victi altero auspice classe Turci nautica,
Et perduelles Gallici.
Ab altero experimur alti consili
Ope, omnia exscindi mala.
En iam peremptos Italis sicarios,
Caesosq. Gallis impios.
Visi olim ob hac tenere templum decidens
Franciscus, atque Dominicus.
Iure ambiunt Christiq. natalem locum
Hinc SIXTVS, atque illinc PIVS.
De more Patrum, quòd suorum fulciant
Domum Dei, ne corruat.

INCERTI.

COMPLVRES templum SIXTI cecinere Poetae,
Tot miranda vnus dicere vix potuit.

ALIVD.

EGREGII sacrum vates cecinere sacellum
SIXTI, nec dum omnes, omnia mira canunt.

FINIS.